

1777. 1. 10. 11. 12.

1790.

1. Borkels, Dama Florian : An transactis partibus
iuribus imperari possit.?
2. Immrich, Jacobus Fredericus Georgius : De libram ex penis
quorundam causis civiles.
3. Krampl, Christoph Carolus Henr. Sc : De fundamento et
limitibus obligationis liberorum ex facta parentum
praestanda
4. Miesler, Dama Christophorus : De beneficiis inventariis
Hamburgensibus Fredericus
5. Anecker, Franciscus Emanuel : De codicillis, quibus
lex quaedam praescripta est.
6. Seidenstuecker, Dr. Med. Lud. et. Krampl, Christoph. Cons.
Henr. Sc : De legum hactenus studio nostris temporibus
hanc in opportuna.
7. Sillern, Hieronymus Waldem : Aliquot capita in editione
documentorum recentia.

8. Wacksmuth, Georgius Guilhelmus: Generales de legalitate
vulnorum rite dixi dicenda observationes et analecta.

9. Wackerhagen, Jo. Carolus Christianus: De principiis et
limitibus obligationis liberorum ad facta parentum pro-
stantia.

10. Wiese, Georgius: De fundamento et limitibus obli-
gationis liberorum ad facta parentum praecolenda.
1791

1. Anckelman, Fredericus Scorgius: De cessione nominum
et in specie de concursa plurimum creditorum in exigendis
coram debito.

2. Anckelman, Paulus Hermannus: De compensatione et
speciatim de debito tertii compensandi.

3. Eggers, Chr. Mldes. Vell. De: De jure imperantis liberale-
tem personalem perfectam restituendi cum his glebae
adscriptio

4. Haes, Inepus Augustus Ferdinands: De effectu
exceptiois rei iudicatae in territorio alieno.
5. Herting, Fridericus Christianus: De cura sexus tam
Aethiæ et Romani quam Germanici et speciatim
Hamburgensis
6. Schroetteringh, Martinus Dionysius: De obaerato
tam naturaliter quam civiliter tali, an et quatenus
iure Hamburgensi valite contrahere et in iudicio agere
possit.
7. Seelhorst, Joann. Wilhelmus: De prescriptione actionis
Hypothecariæ

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or letter.]

1790, 1

PROLVSIO SISTENS
BREVI QVAESTIONIS IN DISSERTATIONE
INAVGVRALI IVRIDICA MOX FVSIVS EXPONENDAE
EXPLICATIONEM

A N
TRANSACTIONE PARTIBVS
INVITIS IMPERARI POSSIT.

QVAM
CONSENTIENTE
ILLVSTRI IVRECONSVLTORVM ORDINE

A. D. VI. APRILIS MDCCLXXXX

H. L. Q. C.

PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
RITE CONSEQVENDIS

DEFENDENDAM SVSCIPIET
IOANNES HENRICVS BARTELS
HAMBVRGENSIS

REG. SOC. SCIENT. GOETTING. ASSESSOR. ATQVE REG. INSTIT. HISTOR. GOETT.
SODALIS EXTRAORD. NEC NON ACADEMIAE VOLSCORVM VELITERNAE
SOCIVS.

GOETTINGAE
TYPIS IOANN. CHRISTIAN. DIETERICH

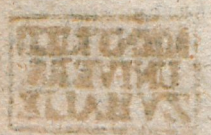
PROVINCIA SISTENS
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.

TRANSACTIO PARTIUM
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.

CONSTITUTIONE
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.

PROVINCIA SISTENS
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.

INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.
INSTITUTIONS IN D. C. T. A. N. A.

INCLYTAE

LIBERAE SACRI ROMANI IMPERII

REIPUBLICAE HAMBVRGENSIS

S E N A T V I

SPLENDIDISSIMO ET AMPLISSIMO

V I R I S

PERILLVSTRIBVS, MAGNIFICIS, CONSVLTISSIMIS

AC EXCELLENTISSIMIS

PATRIAE PATRIBVS

OPTIMIS

HANC QVALEMVNQVE SCRIPTIVNCVLAM

EA QVA PAR EST REVERENTIA

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSERVANTISSIMVS

AVCTOR.

PROOEMIUM.

Cursu academico, quem emetiri solent Iurispruden-
tiae studiosi, a me absoluto, cum iam totus in eo
essem, vt specimen quaecunque ingenii et eruditio-
nis, quale ab iis, qui summos in iure honores am-
biunt, vulgo dari solet, exhiberem, hisque adeo cu-
ris omnem cogitationem impenderem, casus inopina-
tus, cum aegrotanti amico ac populari mihi assisten-
dum, et in nosocomio potius quam musarum con-
tubernio esset degendum, calamum quasi ex manu

A 3

extorsit.

extorfit. Quare cum officio meo non ex votis satisfacere possim, nil mihi reliquum video, quam vt, consensu ac beneficio Illustris ICtorum ordinis, scriptiunculam hanc, breui temporis spatio contextam, in publicum edam, quae generalem continet ipsius libelli conspectum, quem mox publici facere iuris in animo mihi est. Ne ideo nimis grauis mihi sit L. B. iudex maximopere peto.

Dispu.

Disputationis quam vocant inauguralis argumentum desumptum e *capite de Transactionibus*, saluberrimo illo remedio, quod eo fuit introductum consilio a legislatoribus, ne in iudicium protracti, cum potius et sibi et suis existiment a lite desistere, contentione excitata, nunquam, nec ante litem iudicialiter motam, nec post pertractationem iudicalem absque vlllo permanerent remedio ac alleuamento. Attamen, cum auctorum, qui ante me de Transactionibus, tam in genere, quam in specie de diuersis amicabili compositione lites finiendi modis, verba fecerunt, ingens fit numerus, praemonendum erit, quare cursum iam a multis, vt videtur, confectum denuo iterare non plane inutile existimem. Euolutis scilicet omnibus tractatibus a LIPENIO, eiusque emendatoribus SCHOTTIO ac SENKENBERGIO copiose citatis, perpaucos tantum inueni scriptores, qui in illud huius doctrinae caput, quod Transactionem vel imperatam vel a quocunque Iudice, tam inferiore quam superiore, inuitis partibus impositam vulgo appellare solent, inquisuerint, nullumque plane vidi, qui totum hocce confecerit argumentum

tum et quae ei sint maxime peculiaria exhauserit. Quare nec inutile nec inane mihi esse videtur admonente ipso Viro Perill. BOEHMERO, omnium ICTorum qui nostris sunt temporibus, facile principi, mihique amicissimo, accuratius hoc transactionis genus pertractare, limitesque eius, quantum vires fuerint, diligenter constituere. Quousque res illa mihi ex sententia succedet, libellus ipse ostendet: nunc vero perpauca de instituti mei ratione praemonere liceat.

Quam intricata sit quaestio: „*an transactio vel amicabile compositio imperari possit?*“, facile quisque cognoscat, qui curam diligentiamque suam in eo collocauerit, ut naturam transactionis perscrutaretur faceretque opinionum Doctorum inter se comparisonem. Cum enim, natura huius lites finiendi remedii, edocti simus, partium consensum esse omnium transactionum fundamentum, ita ut, lege praecipiente, nec minus in iis ab initio esse debeat consensus, quam in omnibus contractibus; primo aspectu res certa, manifesta atque expedita videtur esse, omnem coactionem non modo repugnare transactioni, sed funditus eam tollere. Nihilominus tamen secius rem non ita se habere contendunt ICTorum multi, et inter eos etiam viri magni nominis et eruditionis, quorum hac de re sententias breuiter recensere liceat.

Sunt

Sunt enim primo, qui, licet iure communi negandum sit, attamen nihilominus simpliciter affirmant, Iudicem vel litigaturos vel litigantes ad concordiam compellere et cogere posse: vt v. gr. VENTURA DE VALENTIIS in Parthenio litigioso *a*), qui, cum pluribus aliis fatis prolixè ab illo citatis, hanc profert sententiam: Iudicem neminem facile ad transactionem cogere posse; sed, cum transactio illi sit omnis actus per quem a lite receditur, contendere non haesitat, coactionem in totum compositioni non repugnare, iudicemque in omnibus iis casibus eam amplecti posse, in quibus publicae est utilitatis, vt discordiae tolerantur. Quod cum lubricum sit ac nimis vagum, non in eo refellendo ac redarguendo tempus teram, Quo modo vero ab auctore nostro — *amicalem, inquit compositionem non dependere ex voluntate et arbitrio litigantium, sed auctoritate publica fieri* — erroris culpa dimoueri queat, equidem nescio, cum, vt mea fert sententia, ne cogitari quidem possit compositio absque partium libera voluntate ac arbitrio.

Sunt porro alii, sique plurimi, qui cum communi quidem Doctorum schola ita sentiendum esse profitentur, concordiam regulariter suaderi, non imperari posse, pacemque

a) L. II. c. 4. n. 22.

que bonum, vt dicunt, esse persuasibile non compulsibile: attamen affirmant, Iudicem quandoque, iustis ex causis, ab hac regula recedere posse. Ita GALIVS in Tractatu de pace publica *b)*, MEVIVS in Dec. *c)*, LAVTERBACHIVS in Coll. theor. pratico *d)*, GONZALEZ TELLEZ *e)*, KLOCKIVS *f)*, HARPPRECHT *g)*, alii. Praesertim octo numerantur casus, in quibus coactionem permissam esse doctores contendunt, quos omnes Vir Cel. HARPPRECHTIVS l. c. attulit, quosque, vt rite controuersiae status formetur, non incongruens nobis videtur hic repetere.

Primo videlicet, Iudicem, dicunt *h)* potestatem habere partes litigantes ad pacem seu concordiam compellendi, quando lis inter duas pluresue personas oborta, cum publico scandalo coniuncta sit, praesertim si litigantes personae publicae sint, ita vt litigio illorum non solum officia ac pro republica functiones in periculo versentur, sed etiam dignitas muneris polluat.

Secundo

b) C. 18. n. 9 seq.

c) Part. I. Dec. 224.

d) De Transact. 32.

e) In L. I. Decret. T. 6. de electione et electi potest. CXVI. cum inter p. 280.

f) CASP. KLOCKII supplem. Consil. T. IV. Consil. 85. n. 30. 31.

g) In doctissima sua dissertat. de Transactione iudiciali.

h) HARPPRECHT l. c. §. XI. n. 102 seq.

Secundo i), si lis sit inter personas illustres vel alios insignes, qua quidem Respublica, seu publica quies turbari possit, v. gr. si dissensio sit inter duos belli Duces vel Magnates, vel etiam potentissimos ciues, ex qua Reipublicae vel Principis statui detrimentum inferri queat. In primis hanc doctrinam obtinere dicunt, in maxime odiosis, et vt plurimum acerbis iniuriarum causis, si videlicet iusta aliqua causa concurrat; e. gr. si lis super iniuriis cum publico scandalo coniuncta sit, vel actio ita sit instituta, vt ex compositione actor idem obtenturus sit, quod ex diuturno litigio speret, veluti si ex L. diffamari officium iudicis sit imploratum, vt reo silentium imponat, reusque id sponte promittat, et iniurias aut verba, quae quidem in contumeliam prolata dicuntur, simul inficietur.

Tertio. Si metus sublit armorum siue timor, ne partes ad arma descendant, atque ita ob rixam priuatam non solum status Reipublicae turbetur, sed etiam strages ac clades aliorum exinde sequantur. Hoc argumento adducti, a minori ad maius procedunt Doctores, affirmantes, hanc cogendi potestatem iudici etiam semper conuenire, si inter duas Vniuersitates seu communitates talis periculosa gliscat dissensio.

Quarta transactionis coactae causa esse dicitur: si lis iam diu inter partes durauerit, vt propter perplexas eius

B 2

difficul-

i) HARPER, l. c. §. XII. n. 110.

difficultates nulla certa decisio a iudice inueniri possit. Interest enim Reipublicae, vt tandem litium, praecipue talium, quae inter ciues motae sint, finis sit, et vt ipsi ab expensis ac litigijs liberentur.

Quinto contendunt coactam transactionem admittendam esse, si articulus controuersus de apicibus iuris et adeo subtilis sit, vt ob rationes hinc inde militantes, vtri parti assentiendum sit, non appareat. Quam rem tunc praepriis locum habere censent, quando lis est inter personas coniunctas, vel vtraque pars de lucro certat.

Sexto, coactionem admittunt quandoque Iudicalem Doctores, ob causae fauorem: v. gr. alimentorum, inprimis si causa sit intricata: attamen id obtinere nolunt in alijs priuilegiatis causis: e. gr. dotis vel sumtuum in causa.

Septimo etiam Iudicantibus cogendi potestatem competere volunt Ictorum quidam, si litigium inter personas valde inuicem coniunctas sit.

Octauo denique, si de tertij praedicio agitur.

In adducenda *causa efficiente* coactae transactionis admodum differt HARPPRECHTUS suorumque sententia, ab ea, quam supra VENTURAE DE VALENTIIS esse diximus, qui coactam compositionem non de litigantium voluntate ac arbitrio pendere

dere vult: cum Ille e contrario in iam laudata sua dissertatione contendat *k*), causam efficientem proximam huius transactionis speciei esse *transigentium voluntatem*, ad normam regulae ex L. 21. §. 5. D. quod metus causa gestum erit, vbi haec inveniuntur verba: *quamvis si liberum fuisset noluissem, tamen coactus volui*. Quo modo licet omnes difficultates effugisse, ac planissime et, vt ita dicam, ad oculos demonstrasse credunt Doctores, transactionis naturae tale coactum negotium non repugnare; attamen mihi dubia magis *verbis*, quam *re ipsa* remouisse videntur, cum:

1) primo res illa semper firma et stabilis maneat, transactionem conuentam esse decisionem, conuentionem autem duorum in idem placitum confersum, consensui vero nihil magis obstare, quam vim et coactionem *l*); facile patet, omnem sine dubio transactionis naturae repugnare coactionem.

2) Deinde etiam ex analogia, quam adducunt, nihil colligendum est. Dicunt enim, cum in aliis negotiis ex iustis singularibusque causis consensus imperari partesque compelli possint, ex. gr. ad contractum mutui, emptionis venditionis, locationis conductionis, et sic porro, nemini

B 3

mirum

k) Cf. §. IX.

l) Cf. KAPFF de transactione imperata §. 5.

mirum videri debere, et in compositione eam locum reperire: quas quidem, vt mihi videtur, sententia plane falsa est, nam licet transactio sit species conuentionis onerosae, attamen in ea non plane et in omnes partes effectus, qui Romano iure contractibus onerosis adsignantur, conueniant; nec res compositione decisa, si in disceptationem venit semper ad regulas, quae in aliis seruantur onerosis contractibus, corrigitur *m*). Arbitrium enim, quod in his adest, multis modis ab eo differt, quod in transactione occurrit; nam primarius in illis paciscentium est finis *aequalitas*, quam ex communi rei pretio constituunt; non ita in hac, qua finem intendunt litium vel tantum imminuentium vel iam motarum transigentes, ad aequalitatem non attendentes. Quae de causa quasi semper fit, vt, partibus scientibus, in transactione ab vno res magui pretii loco illius, quae longe minoris est, dimittitur.

Accedit adhuc:

3) quod coactio illa, in supra adductis contractibus onerosis, a legibus non solum permessa, sed etiam praescripta, exceptionem a regula sinit; exceptiones vero semper strictae sunt interpretationis, nec pro lubitu extendi queunt: quod porro coactio in eo negotio litigioso ac dubio, quo aequalitas

m) Quam rem singulari ingenii acumine exposuit HEIMBURG in diss. de transactione iudiciali inuita §. XI. XII.

litas intenditur, non iniuste fieri possit; in eō vero, quo quis iuri suo, vel in totum, vel quoad maiorem partem renunciare debet, omnibus iuris regulis ac praeceptis contraria sit. Accedit denique adhuc, coactionem, saltem secundum legum praecepta, in supra adductis contractibus onerosis solummodo admittendam esse, alio medio, quo necessitati subueniatur vel res explicetur, plane deficiente: esse vero lites, quarum finiendarum medium vnicum et necessarium sit transactio inuita ac imperata, nunquam perfradere mihi potui, meritoque a Viro Cel. HEIMBURGIO n) negatur.

Sed redeamus ad propositum nostrum. Duabus variis de transactione partibus inuitis imposita, Doctorum sententii adductis, nunc reliquum est, vt pauca adhuc, de tertia quadam optimorum Ictorum opinione, referamus, quorum in partes transire malim. Nam ii transactionis naturam rite perspicentes ac constituentes, omnimode inficiantur, litigiosos a iudice ad transactionem compelli posse, inter quos nomina HEIMBURGH, ZIEGLER, WERNHER, DE PLOENNIESH etc. vt prima coeli lumina splendent o).

Quo

n) In diff. cit. §. LXV.

o) HEIMBURG in Dissert. de Transact. iudiciali inuita. Jenae 1769. qui docte atque solito ingenii acumine hac de re commentatus est, doctisque docet argumentis, transactionem inuitam trans-

Quo modo, omnibus, quantum equidem scio ICtorum
 hac de re sententiis perspectis ac repetitis, propius ad rem
 acceda-

transactionis nomen non mereri, quia et arbitrium, quod omnibus pactionibus commune est, et id, quod speciatim transactioni inesse debet, in iudiciali inuita plane cessat compositione. Leges etiam Iuris communis, quibus allatis ii, qui coactionem amicabili compositioni non repugnare contendunt, sententiam suam euincunt, et praesertim L. 13. §. 3. D. de iur. et L. 21. D. de reb. cred. optimo interpretatus est modo, probatque, ne minimum quidem in iis inueniri vestigium de coactione ad transactionem. Eo denique procedit, vt omnem qualemcunque compulsionis vtilitatem plane neget, contendatque nunquam eam peculiaris causae qualitate suaderi posse. Inueniuntur vero alia et quidem praestantiora remedia quibus partibus imponitur pax et concordia.

In eandem abit sententiam ZIEGLERVS, qui in aureo suo libro, quem Dicastice siue de iudicum officio et delictis inscripsit, in Conclusionem XXII. expressis sustinet verbis: etiamsi iudici incumbat amicabilem compositionem inter litigantes in situere, si tamen illi persuaderi non poterunt, compellere eos ac cogere ad concordiam nequit. Adductis deinde exceptionibus ab GALLIO loco supra citato relatis, haecce praestantissima apponit verba. „In omnibus illis casibus si qua compulsio ac coactio locum habere debet, *ex iurisdictione* ea petenda est, sed quae longe alium finem propositum habet, quam concordiam inter partes restaurandam. Si timor armorum subest inhibitionibus et interdicitis plus tribuendum est, quam concordiae per coactionem, et sic tantum in speciem inita: processus longaeuitati iudex ipse fibulam iniicere potest, certos

accedamus. Ipsa iam satis probat opinionum diuersitas, intricatum esse argumentum propositum, nec vulgarem, ne a via recta aberremus, ingenii requiri subtilitatem ac diligentiam

tos cuique negotio sub poena praeclusionis statuendo terminos, eosque adhuc tum vi iurisdictionis suae. Nec talis unquam ex coacta reconciliatione expectari poterit fructus, quam ex sententia, siue iuste siue iniuste, prolata, dum ea vires rei iudicatae acceperit.,

WERNHER in Observ. forensib. T. I. obs. 225. Non apparet, inquit, quo modo tali etiam casu, partes ad ius suum transactione remittendum, cogi possint, nam publicae tranquillitati per interdicta ac inhibitiones satius consulitur, et melius fortasse quam per concordiam, quae, cum a vi et coactione pendeat, non vere, sed in speciem solum iniri solet. Quo circa, si iudex vim adhibeat, sui que officii limites egressus, aliquem vt Iuri suo renunciaret, ac cum aduersario suo transigat, compellere conetur, iniuriam facere intelligitur, propter quam actio contra eundem datur.

DE PLOENNIES in tractatu de Transactionibus §. IIO. qui etiam iudicem, qui ad transigendum partes cogit, iniuriarum actione conveniri posse contendit, quia, non solum iuris naturae principis repugnat, immitos ad transactionem compellere; sed etiam nulla necessitas hanc compulsionem suadet. Iudex ideo, denique concludit, partes cogentis in transactionis negotio suscipiens, contra ius perfectum partium agit, et eadem actione conveniri potest, qua is conveniatur, a quo aliquid contra alterius ius perfectum fit, iniuriarum nempe actione.

gentiam ad omnia rite separanda accurateque distinguenda. Quod cum animo perpenderem, primo aspectu parum abfuit, quo minus a proposito, de coacta transactione publice sententiam meam proferendi, desisterem, praesertim cum mihi, vix primis iuris principiis imbuto, vix sperandum esse viderem, fieri posse, vt per tot tantaque impedimenta recta semper incederem via, a qua et doctissimi homines interdum aberrarunt. Interea nihilo fecius semper laudabile mihi videtur, vires suas in re dubia ac ardua periclitari, ac, nisi ex sententia succedat propositum, hoc sibi parare solatium, in magnis saltem voluisse.

Primo ideo in libello ipso breuiter quaedam praemittuntur de transactionis natura, quibus ac fundamento solidissimo ac firmissimo, totum superstruatur aedificium, quod erigere mihi in animo est: nam ex iis deducenda erit sententia, coactam non solum non existere transactionem, sed ne cogitari quidem posse.

Quibus absolutis, leges ipsas Romanas ac Canonicas euoluere liceat, ad explicandum cognoscendumque id, quod in iis hac de re sancitur. Quo facto ne minimum quidem vlli manebit dubium, quin argumentum et sententia illarum usque ad minutissima conueniat cum praemisissis ex compositionis natura deductis praeceptis, ita vt, non existente

rente libera in negotio, quod transactionem dicunt, partium voluntate, tantum absit, ut amicabile id vocari queat compositio, ut multo potius litium finis ac diremtio sit tyrannica vi ac compulsione facta.

Nec minus legislatores Germani curas omnes cogitationesque suas in eo fixerunt, ut rite, tam appositione verbi *gütlichen* Vergleich, quam expressa omnis coactionis prohibitionem, transactionis naturam constituerent, cuius rei plura proferam exempla, ex legibus Imperii et specialibus functionibus, deducta, nec praetermittam ea, quae sapientissimi patriae meae patres in ordinationibus iudicariis Ham-burgenfibus cauta esse voluerunt.

Quibus praemissis, de vi atque auctoritate iudicis circa transactiones iudiciales, verba facienda sunt. Iudiciales dico, nam de his tantum, vel de litis compositione sub ipsius Iudicis auspiciis quouis pacto amice facta, loquimur. Vis vero atque auctoritas illa, tam ex natura officii iudicis, quam ex legum praeceptis erui debet. Cum ideo iudicis officium praesertim in eo consistat, ut ius suum cuique tribuatur, litesque finiantur, quod, vel cognita causa sententia definitiva ex legibus praescriptis, fieri potest, vel, tam ante causae cognitionem, quam post illam, transactione tentata ac promotâ: duo vero tantum modi cogitari possunt, quibus Iudex in transactionibus auctoritatem potestatemque

suam exercere queat, vel suadendo ac adiuuando amicabilem compositionem, vel cogendo ad eam *p*); facile apparet ex duobus his modis tantum illum applicari posse, qui Iudicis officio non repugnat, id est, Iudicem tantum *suasione* adiuuare posse concordiam, ne iniustitiam exerceat: nam quia in transactione primum ac praecipuum iudicis officium, Ius suum cuique tribuendi, in summo otio quiescat; secundum vero, lites quam primum finiendi, ne ex earum protractione detrimenti aliquid capiat vel Respublica vel singula eius membra, vim suam vnice in transactione exerit; sine dubio patet, primum ac praecipuum iudicis officium, non ita absorberi posse ab altero illo, vt etiam, si tantum lites finiantur, iniustitia locum reperiat. Quod cum ita sit, cumque sit transactio saluberrimum contra lites ac discordias remedium, sequitur, iudicem, litigantibus hanc admouere curationem omni modo iuri illorum non repugnantem, esse obstrictum. Transactionis *suasio* sanctum ideo suum est officium, quod si negliget non solum peccat, sed etiam, quia parum officii sui sit memor,

p) Suasio atque coactio etiam duobus diuersis modis cogitari possunt: primo partes litigantes tantum ad transactionis actum suaderi ac cogi possunt, non facta mentione rationum quas in transigendo sequi debent: secundo vero iis etiam praecipui atque praescribi possunt rationes, quas a partibus obseruari vult Iudex, qui vel transactionem suadere tentat, vel ad eam cogere, non iniustum existinat.

mor, poenae euadit reus q). Illà enim quam primum finiuntur lites partibus adfentientibus, nihilque de iure illarum diminuitur. Quid vero de coactione sentiendum? Etiam illà lites finiuntur, sed an quoque illà iustitia administratur, facile quisque perspiciat, cui obseruare placet, vnum litigantium imperata cogi transactione, vt a iure suo recedat, vt remittat quod iure meritoque illi competit, vt det quod dare illi non conuenit, vt tandem retineat, quod si iustitia seruaretur, retinere nunquam possit. Quid vero nunc de coactione sentiendum?

Idem etiam quod ex iudicis officii natura patet, aequè student voluntque leges Romanae, Germanicaeque, quas repetitas inuenies in ipso meo libello. Omnes vero in hac re consentiunt, vt Iustitiae sacerdotibus imponant officium, amicabilem suadendi adiuuandique compositionem; ab omni coactione autem vno ore eos retineant arceantque, cuius rei praeclarum videre potes exemplum in Nouella 124. c. 4.

Quam magna vero sit vtilitas vt suadeatur tenteturque amicabile composio, praesertim quibusdam in casibus, optime speciales quaedam Germaniae leges definiunt, quarum argumentum ex ZIEGLERO adducere placet. Inquit vir summus in conclusione sua iam supra laudata, §. 4ta. „Imprimis

C 3

a

q) VENTUR. de Valent. in Parthen. litig. l. 2. c. 4. n. 9.

a iudice tentanda est compositio eo casu, quando scandalum aliquod subest, aut ex alterutra parte existimationis diminutio metuitur; quando res est modici praeiudicii; quando inter propinquos aut magistratum et subditos lis vertitur; quando negotium pauperes, viduas et miserabiles personas concernit, et in istius modi causis aliis. Tum enim vel maxime incumbit iudici, litigia in principiis suis suffocare et extinguere, ne vitis partium inquinentur et iusta licet ab alterutra parte sint, per longiorem processum iniustitiae maculam attrahant, et s. p. r).,

Splendidissimum vero sententiae nostrae, transactionem nempe suaderi tantum, non vero imperari posse, testimonium dat nostris temporibus Borussorum Rex, in nota illa causa Leodicensi, qui, convocatus ad reducendam Reipublicae Leodicensis tranquillitatem, graue hoc opus quidem in se suscepit, curas cogitationesque suas in eo collocauit, vt discordia componatur, litesque, quam facillime fieri possit saluberrimo illo transactionis remedio finiantur: attamen tantum abest, vt ad explenda sapientissima sua consilia coactionem adhibeat, vt multo potius verbis suis ipsissimis mox adducendis, satis probet, de huius theoriae veritate, transactionem a iudice suaderi ac adiuuari, sed nunquam imperari posse, se quam maxime esse persuasum. Verba haec notissima

r) Exemplo etiam est ordinatio Iudiciaria Saxon, ab illo citata.

— —
 fima in epistola a Rege Borufforum ad Leodicensem Episcopum ad. d. 31 Decembr. 1789 scripta, extant, ac sic sonant:

„Votre A. a été plusieurs fois et instamment invitée
 „par mon Commiffionaire et par les Etats de Liège
 „de revenir dans son pays pour y travailler à la pacifi-
 „cation. Elle peut s'y rendre encore et jouir de
 „toute la fureté personelle et du respect qui est dû
 „à ses qualitts, tant par la soumission volontaire de
 „ses sujets, que sous l'assistance de mes troupes, et
 „il me semble que V. A. dévroit le faire encore
 „sans hésiter et sans delai ultérieure, pour ouvrir
 „une foi la voye de la conciliation si nécessaire dans
 „cette affaire. — — Je propose pour cet effet de
 „nouveau a V. A. qu' Elle retourne sans delai a
 „Liège &c., et sic porro amicabilis adducuntur ra-
 „tiones compositionis; tunc Rex ita pergit:

„Je me tiens persuadé, que si V. A. veut choisir la
 „voye de la modération et de la conciliation, que
 „je Lui propose Elle parviendra au but salutaire de
 „s'accommoder avec les Etats de son pays sans sacri-
 „fier des prérogatives essentielles et réelles de sa
 „principauté. Mais si Elle insiste invariablement sur
 „l'exécution plénière et litterale des décrets de Wetz-
 „lar, je ne puis, qu' abandonner cet besogne à d'au-
 „tres,

„tres, qui peuvent y trouver plus de facilité que
 „moi, et dans ce cas il ne me reste pas d'autre
 „parti à prendre, que de rapeller mes troupes de la
 „Principauté de Liège et de rénoncer a toute cette
 „commiffion etc., r).

Sequuntur adhuc in fine harum litterarum multae eaeque gra-
 vissimae admonitiones ad pacem concordiamque restituendam.
 Quibus verbis apertissimum magnus ille Rex omnibus iudicibus
 dat exemplum, quomodo in transactionibus quisque sese
 gerere debeat. Suasio pacis summum est illorum officium;
 nisi vero ex sententia succedat, desistere debent ab illa, nec
 vim adferre in eo negotio vbi libera voluntas essentiale quid
 efficit. — Sed haec sufficiant. Plura hac de re in libello
 ipso disputabuntur.

Interea spero neminem futurum esse, qui cum hac ad
 transactionem ineundam compulsione, illam vim, atque co-
 actionem commutet, qua iudex partes litigantes etiam ini-
 tas compellat, vt coram se sistant in iudicio, ac tentari pa-
 tiantur transactionem. Quum enim, vt supra dictum est,
 praecipuum iudicis officium in eo consistat, lites diminuendi,
 sopiendi, ac, prius quam erumpant, comprimendi; opus est,
 vt omnibus sine vlla limitatione vti debeat mediis, quorum
 cura,

5) Politisches Journal Jahrgang 1790. I. Stück S. 67 seq.

cura, ipsa sua iurisdictione, illi iam demandata est, quibusque ad exitus optatos propositumque finem peruenire liceat; dubium non est, quin, nisi sponte et vltro ad illam accedere velint litigantes, eos vi cogere possit inuitos. Quanta vero intercedit differentia inter coactionem ad tentandam in iudicio compositionem, interque compulsionem ad ipsum transactionis actum, dicere non attinet, omnibus cum sit notum ac manifestum, hac ius quaesitum alicui auferri, illa vero tantum ad officium reduci partes.

Quibus praemissis opiniones Iureconsultorum, qui in eam abeunt sententiam, transactionem et imperari et ad eam cogi posse, pluribus in ipso meo libello recensere, in causas, quae viam huic sententiae patefecerint, inquirere, vanitatemque, quantum in me est, illius probare, operam dabo. Nunc vero paucis monuisse sufficiet; *duas* praesertim esse causas, quare Iureconsulti nec compositionis naturae, nec legibus contrariam esse coactionem crediderunt; quarum prima *aequitatis studium* est, ne aliquid detrimenti capiant, ex iniustitiae protractione processuumque longaeuitate, partes litigantes. Quod cum quidem sit laude dignum ac per se praeclarum, nihilo tamen secius summam inducit iniustitiam; quid enim iniustius esse potest, quidque magis rapinae prae se fert speciem, quam violenta rei, iure meritoque mihi competentis, ablatio, a iudice facta, cuius praecipuum, ius suum

D

cuique

enique tribuendi, est officium, cuique suam salutem committunt litigantes?

Secunda vero, nisi fallor, causa, quare hanc, transactionem videlicet imperandam esse, arripuerunt sententiam, ex eo proficiscitur errore, quod iudicis saepe commutarunt virtutem ac vim cum Principis potestate, qui, reipublicae utilitatis causa, omnino interdum ius suum quaesitum alicui auferre, illumque, ut a iure suo recedat, cogere potest. Differentiam interea, quae inter eos intercedit, multi vel in totum neglexere, vel si etiam observauerint, non ea, quae par est diligentia ac subtilitate distinxerunt. Iudicem autem quae talem, omnibus contendo viribus, nunquam ab illa via, lege ei praescripta, ut partes in iudicium protractas ad concordiam admoneat; deinde vero, nisi compositio illi ex sententia succedat, cognita causa iustitiam administret, atque, vel ex verbis legum, vel, nisi lex adsit, ex aequitate, rationibus, hinc inde militantibus, rite perpensis, sententiam pronuntiet definitivam, nunquam aberrare debere; nihilque ad potestatis ius dicendi interest exercitium, *virum iudex sit superior vel inferior*: ambobus enim norma atque lex est praescripta, quam eo magis strictissime debent sequi, quod, si tantulum ab illa recedant, iniustitiae rei se reddunt. Princeps vero, cum Reipublicae omniumque membrorum coniunctim considerata salus praecipuum ac summum sit bonum,

salus

salus autem vniuscuiusque membri in tantum pro scopo illi posita sit, in quantum haec cum illa consistere potest, ex potestatis plenitudine vel vi legitimi imperii, interdum saluti reipublicae postponere valet singulare cuiusdam ius. Quod cum ita sit, prono ex praedictis fuit alueo, esse quosdam casus, in quibus decidendis Princeps auctoritatem suam interponere, iudicis vero potestas plane ac in totum cessare debet. In iis ideo a iure consueto receditur, litesque, non ex lege communi, sed ex necessitate urgente, rationibus huic soli casui adaptatis, vniceque a principis arbitrio pendentibus, finiuntur. Interea arbitraria haec sententia, cuius fons et caput principis est potestatis plenitudo, quaeque vel ab ipso principe, vel a iudice, quatenus demandatam habet vim atque potestatem illam, pronuntiatur, ac in lingua nostra vernacula, *ein Machtspruch*, vel *das richterliche Durchgreiffen*, appellari solet, admodum differt a negotio, quod coactam ac imperatam dicunt transactionem (*einen erzwungenen oder gerichtlich anbefohlenen Vergleich*). Quam ut rite constituamus differentiam, paulo diutius in ipso nostro libello huic immorari liceat loco: nunc vero primas saltem lineas indicare nostrum est.

Vox illa „Machtspruch“, anceps ac multiplex est, sub eaque vulgo omnes comprehenduntur arbitrariae pronuntiationes, ad quemcunque finem tendentes, et a quocunque

vel a principe, vel ab arbitro, vel a iudice, vel a Domino, et s. p. prolatae. Sic v. gr. sententia a Principe ex potestatis plenitudine lata, qua dissensui ac votorum consulit paritati punctum aliquod decidendo; nec minus omne id, quod a superiore contra processus formam pronuntiatur; ac vt paucis dicam, quodcumque sit pronuntiatum, quo alicuius facultas ac potestas agendi limitatur, vel aliquid extraiudicialiter iubetur, hoc nomine appellari solet. Qua de causa, ne fluctuemus ac versemur in ambiguitate, necessum esse video, definire, quid sub hac comprehendimus expressione.

Nobis vero est „Machtspruch,“: Sententia, quae a libero principis pendet arbitrio, ac ab illo, vel ad salutem commoditatemque Reipublicae adiuuandam, vel ad magnam iniuriam a priuatis remouendam, necessitate vtilitateque id exigente, ex plenitudine potestatis vel vi legitimi imperii *)

pro-

*) Nos duplicem hunc arbitriae huius sententiae fontem indicamus, ne lis nobis cum iis sit, qui, etsi principem ex plenitudine potestatis subditis quidem ius suum auferre non posse contendunt, attamen affirmant, illum ex vtilitate publica multa contra rationem naturalem, vi legitimi imperii non vi plenitudinis potestatis statuere posse, vt v. gr. Cocceius in Iur. Controv. L. I. T. 3. Quaest. 8. ac Tit. 4. Quaest. II, vbi adhuc addit, principem tunc non contra rationem naturalem statuere sed secundum eam, cum haec suadeat, ingruente necessitate reipublicae

profertur, quaque subditis ius quaesitum aufertur. Ex qua definitione patet, nos de tali sententia loqui, quae in meritis causae pronuntiatur contra iura communia, neque eiusmodi potestatem praesupponere, quae pro lubitu, quomodo-cunque, quandocunque, et nullius, nec utilitatis publicae, nec alius rationis intuitu contra ius commune in praesudicium alterius ex sola pro ratione stante voluntate, se exerat *u*).

Quod autem ad exercitium huius potestatis attinet, negari non potest, princeps cum sit illius fons atque caput eam, ut omnia quae ex plenitudine suae potestatis procedunt, vel illi vi legitimi imperii competunt, in alios transferre posse. Qua de causa noua hic oritur diuisio, quae si negligatur, omnia turbantur totumque negotium lubricum fit ac vagum, quamque in lingua nostra vernacula optime definire possumus verbis: — *Machtspruch*, atque — *Richterliches Durchgreiffen*. Si videlicet princeps ipse arbitra-

D 3

riam

publicae, etiam ius quaesitum subditis auferre. Contenditur praeterea tantum de verbis non de re ipsa, dum arbitrias has sententias effectus imperii non plenitudinis potestatis esse vult, quod reliquum vero est consentit, Principem necessitate id exigente subditis ius quaesitum auferre posse: quod iam rite animaduertit V. Cel. STRUBEN in seinen Rechtlichen Bedenken Tomo IV. Bedenken XLIX. p. 113.

u) Conf. MARTIN. SCHRADERUS de Sententiis Principum ex potestatis plenitudine latis. Cap. I. §. 5.

riam hanc ex potestatis plenitudine profert sententiam, illam sensu strictissimo, *einen Machtspruch*, appellamus; si vero ab alio haec potestas, vi facultatis a principe sibi concessae, exerceatur, illam optimo iure, *das richterliche Durchgreifen*, dicere possumus. Ab hac vero expressa superioris concessione, eo modo pendet Iudicis potestas, arbitriarias in publicum proferendi sententias, ut, nisi praevia illa, iudex vel superior vel inferior sine vlla exceptione, legem communem attendere debeat, nec sibi aequitatem aliquam fingere, aut lege mitior esse queat.

Quod tamen ad obiectum harum arbitriarum sententiarum attinet, id spectare diximus *vel ad adiuuandam salutem, comoditatemque Reipublicae, vel ad remouendam magnam a priuatis iniuriam*. Si totius Reipublicae ratio habetur salutis, non inficiandum esse mihi videtur, Principem etiam Ius suum quaesitum alicui auferre iustitiamque denegare posse, nullo habito respectu quantopere illi fraudi ea res sit, nec, an damnum datum aliquo modo resarciri queat. Tunc enim optimo iure dicti illius Plutarchi facienda est applicatio: „A iustitia in paruis nonnumquam abeas rebus, si saluam eam vis in magnis.“

Si vero ratio tantum commoditati Reipublicae habetur, nunquam Principi, ut Reipublicae consulatur, ius quaesitum

quodcūque sit, cuidam auferre licet, nisi ea lege atque conditione, vt damnum datum, vel ab ipso Principe, vel ex aerario refarciatur.

Quodsi vero, vt priuatorum saluti consulatur, arbitraria sententia ex potestatis plenitudine lata sit status personarum praecipuis habenda est ratio, summa vero aequitas nunquam, nec a principe nec a iudice ex oculis omittenda. Quod vt, quam facillime fiat, interdum a Principe ea potestas, quae illi soli vi legitimi imperii competit, in iudices est translata. Qua causa ansam dedit ad id, quod „das richterliche Durchgreiffen“ appellamus. Iudex vero in exercenda illa noua, ei a superiore demandata potestate, omnes curas cogitationesque suas in eo defigere debet, ne limites, sibi praescriptos vel tantillum transeat. Interea ne in re dubia ac vaga versetur, species quasdam talis demandatae potestatis afferre, operae pretium erit. Sed opus est, vt praemoneam, in hoc ipso exemplo, ex Ord. Cancell. Cell. ab anno 1697. art. 2. desumpto, id quod nobis est arbitraria sententia ex plenitudine potestatis lata, coactam appellari transactionem x). Quod cum ex contextu pronon-

fluat

x) Fere ita semper res se habet, vt nomen coactae transactionis commutetur cum arbitraria decisione, quod iam adnotauit SCHLITZER in Exerc. ad D. 9. §. 25. HEIMBURG l. c. §. 72 et 73. atque PAUL. WILH. SCHMID in Dissert. de officio ac prudentia iudicis circa amicabilem litium compositionem §. 2. p. 6.

fluat alueo, ac nos in verbis faciles sumus, consilium nostrum non mutat, loco exempli illud adlegare.

„So kann zwarten regulariter Niemand zu gütlichen
 „Vergleichen gezwungen werden: Alldieweil aber diesel-
 „ben offermalen durch vorsezliche Widrigkeit der Partheyen
 „und deren Bedienten mehr, als der Sachen Schwer- und
 „Wichtigkeit halber rückgängig werden; Und dann bey
 „denen Rechtsgelahrten etliche Fälle zu befinden, worin
 „ein gewissenhafter Richter die streitigen Theile, ex officio
 „ad transigendum zu nöthigen und dero Behuff gewisse
 „billigmäßige Verträge zu errichten und vorzuschreiben er-
 „laubet. So mögen unfre Statthalter, Canzler und Räte
 „nach Befindung in solchen Terminis auf billige Weise da-
 „mit ebener Gestalt, auch endlich inuitis partibus verfahren,
 „und dadurch die Partheyen zu ihrem selbst eigenem Be-
 „sten in Ruhe sezen. Darüber wir denn jedesmahl Lan-
 „desfürzlich halten wollen.,

Species vero illae, quando hocce lites finiendi reme-
 dium ad magnam a priuatis remouendam iniuriam applicari
 debet, exprimuntur in Ord. Canc. Calenb. T. 9. §. 5. „Wenn
 „es Sachen von keiner grossen Wichtigkeit seyen oder die-
 „selben, pias causas, Witwen, Waisen und sonst miserabi-
 „les personas oder nahe Anverwandten betreffen., y)

Facile

y) Vid. PUFFENDORFF Introd. in process. ciuil. Elector. Brun-
 swico Luneburgici Francof. et Lips. 1733. p. 236. P. II. c. II.
 de citatione. §. XVII.

Facile quisque perspiciet, in his praestantissimis ordinationibus Iudiciariis, nihil aliud sub voce transactionis coactae comprehendi, quam quod nobis est arbitraria decisio.

Nunc vero adhuc superest, ut inquiramus an, licet fere semper vtraque lites finiendi species inter sese commutentur, re vera nullum inter eas intercedat discrimen. Quod quidem affirmo, si ad effectum attendo; si vero ad formam animaduerto nullum est dubium, quin negandum sit; nam in arbitraria sententia plane atque omnino non attenditur consensus partium, quod longe aliter est in transactione coacta: in ea enim, ne plane cesset primum transactionis fundamentum, quod est partium consensus, coacta requiritur voluntas, quae vim suam exserit, vel in ineundo transactionis actum non praescriptis regulis, quarum ad normam pax sit facienda, concordiaque restituenda, vel in transigendo ex modo aut a Iudice aut a principe praescripto, quem in omnibus capitibus sanctissime sequi debent partes. Non quidem me fugit tantorum causarum errorum ex falsa, de voluntate coacta adsertione proficisci, quae, licet re accuratius considerata, contradictionem in adiecto continet, attamen differentiam quandam externae formae negotii inesse probat; quae differentia vnicuique in modo, quo iudicis sententia cum partibus communicatur, iisque pronuntiatur, consistit. Praeterea vero cuique manifestum erit, multa adhuc in hac differ-

E

tationis

tationis parte accuratius esse definienda, quae quidem in aliud magisque opportunum tempus differo.

Denique meum erit, cum iam supra breuibus annota-
verim, nullos esse casus, in quibus negotium illud, quod
transactionem inuitam et coactam dicunt, locum habeat, ac
sicut vnicum saluberrimumque ad lites finiendas considerari
possit remedium; paulo fufius exponere, quid fit in iis
casibus iudicis officium, nisi saluum illi ad imperatam trans-
actionem refugium maneat.

Quod attinet ad primum supra adductum casum, quo
efficitur, concordiam esse compellendam, quando lis cum
publico ciuitatis coniuncta sit scandalo; in eo Iudicis mihi
videtur esse officium, omnibus suis viribus eo tendere, vt
concordiam suadeat α). Ardor vero suus modum excedere
non debet, quod fieret, si MEVII consilium sequeretur, qui
in Decisione 225. Part. I. Iudicem moras trahere in decer-
nendis aut expediendis processibus iubet, vt taedio litis ad
reconciliationem adigantur partes. Tentata autem incassum
compositione tantum abest, vt ad eam [ocgere possit, vt
multo

α) Quod optime expressit HEVMANNVS in libro suo inferipto:
Geist der Gesetze der Teutschen, c. 20. p. 30. *Der Richter
soll sich angelegen seyn lassen — in streitigen Sachen —
wenn daraus ein öffentliches Aergerniß erwachsen würde —
auf einen Vergleich mit Ernst zu dringen.*

multo potius viam Iuris sequatur, ac praeuia causae cognitione in processu ordinario sententiam pronunciet: suaque denique non refert, an publicum ex eo proueniat scandalum nec ne, nisi, ex potestatis plenitudine a Principe illi concessa, arbitrariam etiam in hoc casu proferre sententiam, ius obtinuerit.

Si secundum sumas casum, idem quod mox proposui obtinet. Iudex qua talis, enim in via iuris incedere, ac ex lege litigium finire debet. Si vero respublica vel publica quies in ordinaria pertractatione turbari possit, Principis est, vel illius, qui ex voluntate sua talia litigia quam primum arbitraria finire queat sententia, auctoritatem suam interponere, omnesque curas, cogitationesque impendere, ne aliquid detrimenti capiat Respublica, conuenientibusque mediis conferretur inter partes pax ac concordia.

Si metus subsit armorum optime iam decidit ZIEGLERVS, inhibitionibus ac interdictis plus esse tribuendum, quam concordiae per coactionem et sic tantum in speciem inita. Iudex ideo litigantes, ne ad arma et rixam procedant, non aliter, quam Iurisdictione sua componere potest L. 13. §. 3. D. de vsufr. Imperare vero necessitate urgente, vt ab armis abstineatur, tranquillaque maneat Respublica nemini nisi principi competit, qui tamen, vt coacte

quis transigat, iusque suum remittat, sine potestatis suae abusu iubere nequit.

Quid vero de illo casu sentiendum, quando ob lites longaeuitatem nulla certa decisio a Iudice inueniri possit? Longaeuitati vi Iurisdictionis suae fibulam iniicere debet Iudex, cuique negotio certos, sub poena praecclusionis, statuendo terminos *a*).

Qui vero fructus e coacta expectari possit reconciliatione in casu quinto equidem non perspicio. Nam si ita subtilis sit articulus controuersus, ut vtri parti assentiendum non appareat, ex hominis iam sequitur natura, qui semper recte fecisse aut vera dixisse contendit, coacta reconciliatione fortasse ad tempus sopiri posse lites, sed eo tantum consilio, ut mox noua accedente causa, quam vbicunque locorum, antiquo instigante odio, consecantur litigantes, denuo maiorique cum impetu erumpant. Res vero longe aliter se habet si sententiã definitiuã conficiantur ac terminentur litigia; victori enim tunc nulla adest lites renouandi causa, victum vero noui damni timor retinebit. Re interea propius ac accuratius considerata, mihi nunquam inueniri posse videtur causa quaedam litigiosa adeo subtilis ac perplexa, quin rationibus accurate ponderatis facile appareat, vtri sit assen-

a) Vid. ZIEGLERS I. c. §. 14.

assentiendum parti. Rebus vero sic stantibus, ex legum principiis ferre debet sententiam Iudex.

In sexto casu prolato tantum abest, ut coactae transactioni sit locus, ut multo potius, rei, necessitate id exigente, celere requiratur iudicium cum effectu pronunciatum, nec cavillationi obnoxium.

Ad lites inter personas valde inuicem coniunctas sopiendas ac finiendas, libera sine dubio transactio optimum ac saluberrimum est remedium; coacta vero, ut et a priori et a posteriore argumentis ex experientia ductis probari possit, inimicitiam alit, ansamque partibus ad nouum acriusque bellum praebet. Iudicis ideo est officium praeprimis omnibus viribus compositionem tentare ac suadere; nisi vero id illi ex sententia succedat, quam primum fieri possit, vel sententiâ definitiuâ, vel, quod iudicis arbitrio relictum, arbitraria decisione finire lites, suum est.

Quando denique de praeiudicio tertii agitur, omnimode curare debet iudex, ut saluus ac incolumis maneat tertius, quod tamen nunquam coactione dissidentium ad transigendum, optimo vnicoque modo fieri potest; sunt enim plura alia, longe multumque praestantiora remedia, quae maiorem non solum dant securitatem tertio, sed etiam omnem prolationem iudicii impediunt, ut v. gr. cautiones, alia.

E 3

Sed

Sed temporis angustia circumscriptus, pedem hic sistere coactus sum, licet plura adhuc relicta sunt capita, quae maximi, ad decidendam propositam multumque intricatam quaestionem, sunt momenti. Quod reliquum est maximo-pere peto L. B. vt nunquam obliuiscaris me magis, necessitate urgente, hanc, breui temporis spatio conscriptam, opellam diulgasse, quam quod illam grauitate auctoritateque tua dignam habuerim. Quare differas quaeuo iudicium vsque ad libelli ipsius diulgationem, in quo Tibi omnis haec disputatio et in meliorem ordinem redacta, et maiori cum diligentia elaborata tradetur. Vale mihiq; fauc.

Thefes.

T h e s e s.

I.

Consensus liberorum ad legitimationem nostris temporibus est necessarius.

II.

Naturales per subsequens matrimonium legitimati succedunt in feudis, nec iis obstant verba II. feud. 26. §. II. Naturales filii, licet postea fiant legitimi ad successionem feudi non admittuntur.

III.

Pacta in fauorem tertii inita omnino valida sunt.

IV.

Valide de relictis in testamento ante tabularum inspectionem transigi potest.

V.

V.

In actione negatoria semper reo, licet actus possessorios exercuerit, probationem imponi, veriore habeo sententiam.

VI.

Error tituli non impedit, quo minus in alterum per traditionem transferatur dominium.

VII.

Feuda extra curtem sita, subiiciuntur et supremo iudicio domini territorialis.

VIII.

Clericus Iurisdictioni seculari obnoxius redditur per reconventionem.

IX.

Licet etiam in rei vindicationis actione fructus percepti in specie non petantur, iudex tamen ex officio de illis adiudicandis sollicitus esse debet.

Göttingen, Diss., 1790-91

ULB Halle

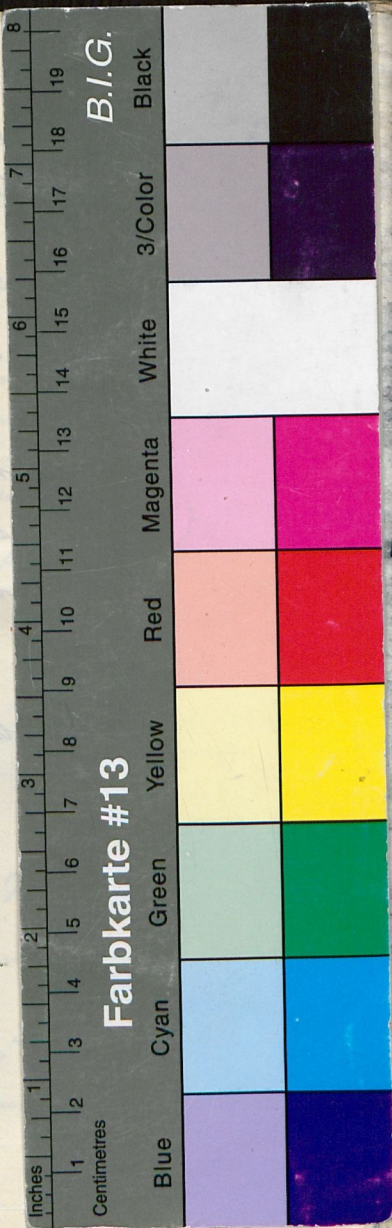
3

004 826 981

f

TA → OL
neu 17hick v

1790, 1

PROLVSIO SISTENS
BREVEM QVAESTIONIS IN DISSERTATIONE
INAVGVRALI IVRIDICA MOX FVSIVS EXPONENDAE
EXPLICATIONEM

A N
TRANSACTIO PARTIBVS
INVITIS IMPERARI POSSIT.

P. 506.

QVAM
CONSENTIENTE
ILLVSTRI IURECONSVLTORVM ORDINE
A. D. VI. APRILIS MDCCLXXX

H. L. Q. C.
PRO SVMMIS IN VTROQVE IURE HONORIBVS
RITE CONSEQVENDIS

DEFENDENDAM SVSCIPIET
IOANNES HENRICVS BARTELS
HAMBVRGENSIS

REG. SOC. SCIENT. GOETTING. ASSESSOR. ATQVE REG. INSTIT. HISTOR. GOETT.
SODALIS EXTRAORD. NEC NON ACADEMIAE VOLSCORVM VELITERNAE
SOCIVS.

GOETTINGAE
TYPIS IOANN. CHRISTIAN DIETERICH

